

До спеціалізованої вченої ради К 11.051.12
Донецького національного університету
імені Василя Стуса
21021, м. Вінниця, вул. Грушевського, 2, каб. 123.

ВІДГУК

офіційного опонента

доктора юридичних наук, доцента

Гарагонича Олександра Васильовича

**на дисертаційну роботу Дякуновського Олександра Євгеновича
на тему «ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ ТА РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА», подану на
здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю
12.00.04 – господарське право, господарсько-процесуальне право**

Актуальність теми дисертаційного дослідження.

Актуальність теми дисертаційного дослідження не викликає сумнівів, оскільки саме підприємницька діяльність є головною рушійною силою економічного розвитку країни; розвиток підприємництва є основою економічного зростання будь-якої країни, а також збільшення валового внутрішнього продукту та національного доходу; формування системи підприємництва та динаміка головних економічних показників відображає стан вітчизняної економіки в цілому. Саме підприємництво виступає фактором реформування в економіці і без його участі неможлива побудова ринкового господарства, його становлення є одним з надзвичайно важливих та основних напрямів процесу реформування країни. На сьогодні стан інституту підприємництва обумовлений активними змінами як у науково-технічній, так і у соціально-політичних сферах життя суспільства, рівень підприємницьких відносин активно впливає на інноваційний розвиток

суспільства, екологію, соціальну складову, тощо, а недосконалість та невідповідність правового регулювання підприємництва міжнародним нормам та стандартам породжує протиріччя у правозастосовчій практиці і, як наслідок, негативно впливає на економічний розвиток держави в цілому.

Ознайомлення з науковими дослідженнями в сфері правового регулювання підприємницької діяльності переконує у тому, що обрана дисертантом проблематика відрізняє його дослідження від попередніх тим, що це дослідження проводиться в порівняльно-правовому аспекті із законодавством Республіки Польща (як держави, яка маючи приблизно однакові «стартові позиції» на початку трансформаційних перетворень після розпаду СРСР та відходу від адміністративно-командної системи та планової економіки, в тому числі й щодо правового регулювання підприємництва, досягла значних економічних показників) і це положення можна простежити як за отриманими ним висновками, так і за планом роботи.

Проблематика правового регулювання підприємницької діяльності була предметом наукового аналізу значного кола вітчизняних та іноземних науковців юридичного і економічного напрямів. Проте ці відносини досліджувались переважно з позиції аналізу чинного законодавства України та правозастосовчої практики, з фрагментарним урахуванням положень європейських та міжнародних стандартів, а порівняльно-правові дослідження в Україні здійснювалися щодо окремих аспектів правового регулювання підприємницької діяльності, зокрема, аналіз правового регулювання корпоративних правовідносин у Республіці Польща, аналіз правового регулювання підприємницької діяльності в Чеській та Словацькій республіках.

Викладене свідчить про актуальність обраної автором теми кандидатської дисертації.

Мета та завдання, методологія дослідження, його структура.

Дисертант обрав метою свого дослідження розроблення нових теоретичних та прикладних положень щодо правового регулювання

підприємницької діяльності, а також пропозицій, спрямованих на удосконалення законодавства України, яке регулює відносини щодо здійснення підприємницької діяльності.

Мета дослідження зумовила характер завдань, що поставлені й вирішенні у дисертації, які зводяться до: аналізу основних понять та категорій в контексті правового регулювання провадження підприємницької діяльності і конкретизації ознак підприємництва; узагальнення і виокремлення етапів правового регулювання підприємницької діяльності в Україні та Республіці Польща в історичній ретроспективі, визначення спільних та відмінних рис його формування; дослідження та виявлення основних напрямів розвитку правової основи підприємницької діяльності в Україні та Республіці Польща; з'ясування понять і видів суб'єктів підприємницької діяльності в Україні та Республіці Польща й доповнення критеріїв поділу суб'єктів підприємницької діяльності в Україні на види; встановлення основних організаційно-правових форм підприємницької діяльності в Україні та Республіці Польща й уточнення положення щодо організаційно-правових форм господарських товариств за законодавством України; здійснення порівняльного аналізу правового регулювання державної реєстрації, зупинення діяльності та припинення суб'єктів підприємницької діяльності в Україні та Республіці Польща; формулювання пропозиції щодо запровадження інституту зупинення підприємницької діяльності; аналізу правового регулювання підприємницької діяльності іноземних осіб у Республіці Польща, розроблення пропозицій щодо удосконалення відповідного законодавства в Україні; дослідження окремих аспектів державного регулювання підприємництва в Україні та Республіці Польща, уточнення його принципів і засад державної підтримки.

Виходячи з наведеного розуміння мети представленого на захист дослідження, слід зазначити, що зміст роботи, публікації дисертанта та автореферат, зроблені в них висновки та пропозиції свідчать про те, що О.С. Дякуновський досяг загалом поставленої мети. Цьому сприяла, зокрема,

структура дисертації, що складається зі вступу, трьох розділів («Загальнотеоретична характеристика правового регулювання підприємницької діяльності в Україні та Республіці Польща», «Правовий статус суб'єктів підприємницької діяльності в Україні та Республіці Польща», «Державне регулювання підприємницької діяльності в Україні та Республіці Польща»), висновків, списку використаних джерел, додатків. Зі змісту дисертації вбачається, що її структура є цілком логічною. Це дозволило дисертанту розкрити основні положення теми.

Аналіз змісту представленого для опонування дисертаційного дослідження свідчить, що робота виконана у відповідності до визначеного автором об'єкта та предмета дослідження, не виходить за їхні межі.

Методологія дослідження, яка доволі вдало підібрана, спрямована на досягнення зазначеної мети, зумовлена передусім предметними особливостями обраної проблематики.

Наукова новизна результатів дослідження полягає в тому, що дисертація є першим комплексним дослідженням правового регулювання підприємницької діяльності в Україні та Республіці Польща, на основі чого обґрунтовано нові концептуальні положення і сформульовано пропозиції з удосконалення законодавства нашої держави в цій сфері.

Обґрунтованість і достовірність результатів дослідження, сформульованих в роботі, підтверджується: (а) використанням загальнонаукових та спеціальних методів наукового дослідження (діалектичний, формально-логічний, порівняльно-правовий, формально-юридичний, метод аналізу і синтезу тощо); (б) представленим у дисертації аналізом наукових здобутків із проблем теорії права, господарського права, цивільного, фінансового, податкового та інших галузей права, наукових розробок з економічної науки; (в) узагальненням та оцінкою стану законодавства України і практики його застосування; (г) застосуванням порівняльно-правового аналізу законодавства інших країн. Результатом проведення такого комплексного дослідження є аргументовані висновки та

пропозиції.

Дисертантом проаналізовано господарське законодавство України, загальнотеоретичну і спеціальну літературу з тематики дослідження, досвід і кращі практики зарубіжних країн, правозастосовну господарську практику (всього 352 найменувань використаних джерел).

Оцінка обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Дисертація написана юридично грамотно, логічно, послідовно, є самостійним науковим дослідженням.

Автор зі знанням предмету дослідження, використанням значної кількості спеціальних літературних джерел (як економічних, так і правових; як вітчизняних, так і іноземних) розкриває тему дослідження, висвітлюючи особливості правового регулювання підприємницької діяльності в Україні та Республіці Польща.

Основні положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації, є аргументованими. Автором в достатній мірі обґрунтовано загальнотеоретичні концептуальні положення щодо правового регулювання підприємницької діяльності в Україні та Республіці Польща, підготовлено пропозиції стосовно удосконалення відповідного законодавства.

На основі аналізу правової основи підприємницької діяльності в Україні та Республіці Польща, а також фахової літератури, в дисертації та авторефераті викладені сформульовані і аргументовані дисертантом нові, удосконалені та такі, що дістали подальшого розвитку наукові положення, а саме:

розкрито ознаку підприємництва «отримання прибутку», яке здійснюється фізичною особою – підприємцем, котра полягає у встановленні мінімального розміру прибутку на рівні не менше однієї мінімальної заробітної плати у кожному календарному місяці, в якому вона провадиться;

запропоновано здійснити поділ господарської діяльності фізичних осіб залежно від рівня отриманого прибутку, на квазіпідприємницьку та підприємницьку;

розроблено поняття квазіпідприємництва (квазіпідприємницької діяльності), під яким розуміється здійснення фізичною особою самостійної, ініціативної, систематичної, на власний ризик господарської діяльності, прибуток від якої становить менше однієї мінімальної заробітної плати в кожному календарному місяці, в якому вона провадиться, яка не потребує набуття статусу суб'єкта підприємницької діяльності;

виокремлено умови квазіпідприємництва (квазіпідприємницької діяльності): відсутність зобов'язань щодо постановки на облік та звітування у компетентних органах (податковій службі, органах статистики, Пенсійному фонді України); звільнення від сплати внесків на соціальне страхування (в контексті здійснення квазіпідприємництва); оподаткування на загальних підставах (сплата податку на доходи фізичних осіб за результатами річного декларування);

удосконалено положення щодо: ознаки систематичності підприємництва, яке здійснюється фізичною особою підприємцем, шляхом уточнення кількості (не менше 3 разів протягом календарного року) проведених операцій щодо продажу товарів, виконання робіт та/або надання послуг, спрямованих на реалізацію мети підприємницької діяльності – отримання прибутку; ознаку систематичності підприємництва, яке здійснюється юридичною особою – суб'єктом підприємницької діяльності, запропоновано розуміти без прив'язки до кількості проведених операцій щодо продажу товарів, виконання робіт та/або надання послуг;

удосконалено положення щодо організаційно-правової форми товариства з обмеженою відповідальністю, шляхом запровадження таких гарантій і переваг: виплата учасникам авансового внеску до отримання очікуваних дивідендів; компенсація дивідендів, не отриманих у звітному періоді, у наступні фінансові роки; спрощений порядок проведення загальних

зборів за допомогою засобів електронного зв'язку для суб'єктів підприємницької діяльності (мікропідприємництва та малого підприємництва), які займаються реалізацією стартап-проектів;

удосконалено положення щодо інституту зупинення підприємницької діяльності за ініціативою суб'єкта підприємництва, з конкретизацією умов, строків та порядку зупинення такої діяльності; а також положення щодо інституційної підтримки суб'єктів підприємницької діяльності шляхом уточнення правового статусу бізнес-омбудсмена (Ради бізнес-омбудсмена) в Україні у спосіб визначення на рівні закону як державного органу, та розширення переліку його повноважень; форм державного сприяння фізичним особам-підприємцям на стадії започаткування підприємницької діяльності, шляхом запровадження в Україні аналогів таких юридичних механізмів державної підтримки, як «ulga na start» (полегшення початку) та «prawo do błędu dla nowego przedsiębiorcy» (право на помилку для нового підприємця), що застосовуються у Республіці Польща;

дістали подальшого розвитку положення щодо: періодизації правового регулювання підприємницької діяльності з деталізацією етапів його розвитку в Україні та їх характеристики; поділу суб'єктів підприємницької діяльності в Україні на мікро-, малих, середніх та великих, шляхом введення додаткового критерію – балансової вартості активів на кінець звітного періоду (календарний рік) разом з показниками щодо прибутку та кількості найманих працівників; принципів державного регулювання підприємництва з розширенням їхнього переліку такими, як: пріоритетність розвитку мікро-, малого та середнього підприємництва (принцип «think small first») та стабільність правового регулювання підприємницької діяльності; засобів державної підтримки суб'єктів підприємницької діяльності в Україні та Республіці Польща в умовах пандемії COVID-19, шляхом доповнення їхнього переліку такими: запуск та популяризація державних он-лайн платформ, з метою надання суб'єктам підприємництва інформаційної підтримки з пошуку ділових партнерів та фінансування; додаткового

стимулювання суб'єктів підприємницької діяльності, які впроваджують нові технології та цифровізацію сервісів і виробничих процесів.

Заслуговують на те, щоб бути відзначеними, такі окремі результати досліджень автора.

Так, зокрема, викликають науковий інтерес результати дослідження розробленого та запропонованого поняття квазіпідприємництва (квазіпідприємницької діяльності), під яким розуміється здійснення фізичною особою самостійної, ініціативної, систематичної, на власний ризик господарської діяльності, прибуток від якої становить менше однієї мінімальної заробітної плати в кожному календарному місяці, в якому вона провадиться, яка не потребує набуття статусу суб'єкта підприємницької діяльності; а також виокремлення умов квазіпідприємництва (квазіпідприємницької діяльності): відсутність зобов'язань щодо постановки на облік та звітування у компетентних органах; звільнення від сплати внесків на соціальне страхування (в контексті здійснення квазіпідприємництва); оподаткування на загальних підставах (сплата податку на доходи фізичних осіб за результатами річного декларування).

Науковою цінністю характеризуються результати дисертаційного дослідження, представлені у вигляді проведеної періодизації генезису правового регулювання підприємницької діяльності в Україні та Республіці Польща з виділенням етапів та наданням відповідної характеристики.

Доволі вагомим результатом дослідження можна вважати доопрацьовану ознаку систематичності підприємництва, яке здійснюється фізичною особою-підприємцем, шляхом уточнення дисертантом кількості (не менше 3 разів протягом календарного року) проведених операцій щодо продажу товарів, виконання робіт та/або надання послуг, спрямованих на реалізацію мети підприємницької діяльності – отримання прибутку; ознаку систематичності підприємництва, яке здійснюється юридичною особою – суб'єктом підприємницької діяльності, запропоновано розуміти без

прив'язки до кількості проведених операцій щодо продажу товарів, виконання робіт та/або надання послуг;

Важливою, як з наукової, так і з практичної точки зору, видається пропозиція щодо введення інституту зупинення підприємницької діяльності за ініціативою суб'єкта підприємництва, з конкретизацією відповідних умов, строків (мінімального/максимального) та порядку зупинення такої діяльності.

Вагомим можна визнати вклад дисертанта в розробку положень щодо 1) інституційної підтримки суб'єктів підприємницької діяльності шляхом уточнення правового статусу бізнес-омбудсмена (Ради бізнес-омбудсмена) в Україні у спосіб визначення на рівні закону як державного органу, та розширення переліку його повноважень; 2) засобів державної підтримки суб'єктів підприємницької діяльності в Україні та Республіці Польща в умовах пандемії COVID-19, шляхом доповнення їхнього переліку такими: запуск та популяризація державних он-лайн платформ, з метою надання суб'єктам підприємництва інформаційної підтримки з пошуку ділових партнерів та фінансування; додаткового стимулювання суб'єктів підприємницької діяльності, які впроваджують нові технології та цифровізацію сервісів і виробничих процесів.

В роботі є й інші положення, що заслуговують на увагу.

Викладення матеріалу дослідження загалом характеризується творчим авторським підходом, логікою наведених аргументів і пояснень.

Таким чином, як свідчить стислий виклад здобутків дисертації О.Є. Дякуновського, у ній порушено і вирішено важливі проблеми правового регулювання підприємницької діяльності в Україні та Республіці Польща.

Відсутність порушення академічної доброчесності. З аналізу змісту дисертації можна зробити висновок, що дисертантом дотримано вимоги академічної доброчесності. Дисертація О.Є. Дякуновського містить посилання на згадані автором у тексті дисертації джерела інформації у разі

використання ідей, розробок, тверджень, відомостей, в тому числі в частині самоплагіату. Дотримано вимоги законодавства про авторське право.

У дисертаційній роботі О.Є. Дякуновського не виявлено ознак академічного плагіату, фальсифікації, інших порушень, які ставлять під сумнів самостійний характер проведеного наукового дослідження.

Теоретичне та практичне значення результатів дослідження.

Результати дисертаційної роботи Олександра Євгеновича мають теоретичне і практичне значення, а їх реалізація сприятиме удосконаленню правового регулювання підприємницької діяльності в Україні.

Виконане автором дослідження правового регулювання підприємницької діяльності в Україні та Республіці Польща за отриманими результатами заповнює суттєву прогалину в науці господарського права та може скласти основу для внесення змін і доповнень до Господарського кодексу України, інших законів України, що регулюють відносини суб'єктів підприємництва, зокрема суб'єктів мікропідприємництва та малого підприємництва, може сприяти більш ефективному упорядкуванню їх діяльності.

Теоретичні висновки, запропоновані в роботі, можуть бути підґрунтям для подальших наукових юридичних та/або економічних досліджень питань правового регулювання підприємницької діяльності.

Матеріали дисертаційної роботи здобувача можуть бути використані при підготовці навчальних посібників та підручників із дисциплін «Господарське право», «Юридичне обслуговування суб'єктів господарювання» та їх викладання студентам юридичних і економічних навчальних закладів (факультетів).

Зауваження за змістом дисертації.

Загалом зміст дисертаційної роботи О.Є. Дякуновського свідчить про творчий характер проведеного дослідження.

У той же час окремі висновки, сформульовані в роботі, мають дискусійний характер, а деякі положення дисертації потребують уточнення і конкретизації. Не можна оминати увагою й окремі недоліки роботи.

Основні **зауваження** до змісту положень, викладених у дисертації, можуть бути зведені до наступного.

У підрозділі 2.4. дисертаційного дослідження «Особливості правового регулювання підприємницької діяльності іноземних осіб в Україні та Республіці Польща» дисертантом робиться висновок щодо необхідності запровадження такої окремої підстави припинення діяльності суб'єктів підприємницької діяльності як суперечність діяльності відокремленого підрозділу (філії або представництва) іноземного суб'єкта підприємницької діяльності законодавству України (с. 5, 13 автореферату, с. 187 дисертації) шляхом доповнення статті 117 Господарського кодексу України частиною 5 наступного змісту *«Діяльність відокремленого підрозділу (філії або представництва) іноземного суб'єкта підприємницької діяльності, яка суперечить законодавству України, припиняється на підставі рішення суду.»* (додаток А проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення правового регулювання підприємницької діяльності»). Втім, треба зазначити:

по-перше, так як викладений цей висновок у третьому рівні новизни (саме редакція) складається враження, що однією із підстав припинення суб'єкта підприємницької діяльності є суперечність діяльності відокремленого підрозділу іноземного суб'єкта підприємництва, отже видається наступне: у разі якщо діяльність відокремленого підрозділу іноземного суб'єкта підприємницької діяльності суперечитиме законодавству України, то це начебто автоматично призведе до припинення діяльності самого іноземного суб'єкта підприємницької діяльності, але ж відокремлений підрозділ не має статусу самостійного суб'єкта, оскільки діє в інтересах саме іноземного суб'єкта підприємницької діяльності, а отже суперечність його

діяльності законодавству України не може призвести до припинення діяльності основного іноземного суб'єкта підприємництва;

по-друге, погоджуючись із запровадженням введення частини 5 статті 117 Господарського кодексу України щодо припинення діяльності відокремленого підрозділу (філії або представництва) іноземного суб'єкта підприємницької діяльності, все ж таки необхідно було конкретизувати саме підстави припинення діяльності відокремленого підрозділу, оскільки «суперечність законодавству України» – це занадто загальне формулювання задля введення цього положення в законодавство, а тому потребує уточнення та доопрацювання.

У підрозділі 2.2. «Організаційно-правові форми суб'єктів підприємницької діяльності в Україні та Республіці Польща» автором робиться висновок щодо удосконалення положення про організаційно-правову форму у вигляді товариства з обмеженою відповідальністю, шляхом запровадження таких гарантій і переваг: виплата учасникам авансового внеску до отримання очікуваних дивідендів; компенсація дивідендів, не отриманих у звітному періоді, у наступні фінансові роки; спрощений порядок проведення загальних зборів за допомогою засобів електронного зв'язку для суб'єктів підприємницької діяльності (мікропідприємництва та малого підприємництва), які займаються реалізацією стартап-проектів) (с. 4, 11 автореферату, 155-156 дисертації). Проте, розуміючи практичну значимість введення таких гарантій та переваг для суб'єктів мікро- та малого підприємництва, все ж таки вважаємо, що запровадження такого механізму може призвести не стільки до позитивного ефекту, який закладався дисертантом задля підтримки діяльності суб'єктів малого підприємництва, скільки до зловживань з боку недобросовісних учасників, які під виглядом реалізації стартап-проектів будуть штучно створювати різного роду ситуації задля отримання авансового внеску до очікуваних дивідендів. Убачається, що формулювання стартап-проекту, зазначеного в додатку А проекту закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо

удосконалення правового регулювання підприємницької діяльності», потребує уточнення та конкретизації аби не допустити такого роду зловживань, які можуть мати місце введенням таких додаткових гарантій та переваг для учасників товариств з обмеженою відповідальністю, що реалізують стартап-проекти.

Запропоновані дисертантом принципи державного регулювання підприємництва з розширенням їхнього переліку такими, як: пріоритетність розвитку мікро-, малого та середнього підприємництва (принцип «think small first»); стабільність правового регулювання підприємницької діяльності (с. 5, 13 автореферату, 197 дисертації) мають право на існування, але мають певні зауваження. Зокрема, щодо принципу «пріоритетність розвитку мікро-, малого та середнього підприємництва» (принцип «think small first») автор пропонує запозичити такий принцип із законодавства Республіки Польща, втім наголошує та зазначає в дисертації, що такий принцип все ж таки є в Україні, але він носить декларативний характер (с. 198 дисертації). Напевно, що тут як раз слід було розвивати ідею не щодо запровадження такого принципу, бо в тій чи іншій мірі такий підхід існує в законодавстві України, а яким чином, або які механізми запровадити аби цей принцип став не деклараторним, а дієвим, щоб суб'єкти підприємницької діяльності дійсно могли керуватися цим принципом в своїй діяльності.

У своєму дослідженні дисертант в розділі 3 «Державне регулювання підприємницької діяльності в Україні та Республіці Польща» доходить висновку щодо запровадження в Україні аналогів таких юридичних механізмів державної підтримки форм державного сприяння фізичним особам-підприємцям на стадії започаткування підприємницької діяльності, як «ulga na start» (полегшення початку) та «prawo do błędu dla nowego przedsiębiorcy» (право на помилку для нового підприємця), що застосовуються у Республіці Польща (с. 5. 13-14 автореферату, с. 210, с. 215-216 дисертації). Підтримуючи такий висновок в цілому, слід зауважити, що дисертант обмежився тільки характеристикою цих механізмів в

законодавстві Республіка Польща та запропонуванням їх введення в законодавство України. Втім, ці механізми, як «полегшення початку», «право на помилку» потребують встановлення відповідних умов їх застосування та підстав звільнення від відповідальності перш ніж їх запроваджувати; а також з'ясування із нормами не тільки господарського, але й податкового, фінансового законодавства, тощо.

Висловлені зауваження не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційного дослідження О.Є. Дякуновського, оскільки стосуються переважно дискусійних питань, пов'язані з новизною та/або складністю проблематики роботи, недосконалістю й необхідністю реформування, подальшого вдосконалення правового регулювання підприємницької діяльності. Вони не перешкоджають загалом позитивно оцінити дану дисертаційну роботу, що є завершеною працею, в якій отримані нові обґрунтовані теоретичні результати, що в сукупності є суттєвими для розвитку науки господарського права. Дисертаційне дослідження спрямоване на збагачення науки господарського права і сприятиме формуванню ефективної системи вітчизняного законодавства у сфері здійснення підприємницької діяльності.

Загальний висновок по дисертації.

Дисертаційне дослідження Дякуновського О.Є. характеризується безумовною актуальністю. Практична та наукова актуальність проведеного Дякуновським О.Є. дослідження підтверджується також зв'язком роботи з науковими програмами, планами та темами: дисертаційна робота виконана відповідно з планом науково-дослідної діяльності юридичного факультету Донецького національного університету імені Василя Стуса в рамках теми «Правове забезпечення соціально-економічного розвитку: стан та перспективи» (ДР № 0118U003140), у межах якої автором проведено дослідження правового регулювання підприємницької діяльності в Україні та Республіці Польща.

За темою дисертації опубліковано сім наукових статей, з яких шість у

фахових наукових виданнях України, перелік яких затверджений у встановленому порядку, одна стаття в науковому періодичному виданні інших держав, сім тез доповідей на науково-практичних конференціях, які додатково відображають наукові результати дисертації.

Зміст автореферату відображає основні положення дисертації, її структуру та отримані в ній результати.

Як свідчить зміст дисертації та автореферату, автор добре обізнаний з темою дослідження, проаналізував основні погляди та концепції з досліджуваної проблематики, висловив власну думку та позицію, розкриває особливості правового регулювання підприємницької діяльності в Україні та Республіці Польща, а також обґрунтував основні напрями подальшого удосконалення відповідного законодавства.

Дослідження загалом виконане на належному науковому рівні.

Дисертація оформлена в основному, відповідно до вимог, встановлених до дисертаційних робіт.

Таким чином, дисертація О.Є. Дякуновського є самостійним, завершеним дослідженням, а наявні у ній теоретичні положення та практичні рекомендації в сукупності дають вирішення основних проблем, пов'язаних із правовим регулюванням підприємницької діяльності в Україні та Республіці Польща.

Зміст дисертаційного дослідження О.Є. Дякуновського відповідає науковій спеціальності 12.00.04 – господарське право, господарсько-процесуальне право, за якою вона подана до захисту.

Дисертаційна робота містить науково обґрунтовані результати та нові наукові положення, а також характеризується єдністю змісту і свідчить про особистий внесок дисертанта в науку.

За своїм змістом та науковою новизною дисертація на тему «Правове регулювання підприємницької діяльності в Україні та Республіці Польща» відповідає вимогам, що висуваються до кандидатських дисертацій та встановлені п. 11 Порядку присудження наукових ступенів, що

затверджений постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 р., а її автор Дякуновський Олександр Євгенович заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.04 – господарське право; господарсько-процесуальне право.

Офіційний опонент:

доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри господарського права
та господарського процесу
Інституту права Київського
національного університету
імені Тараса Шевченка

О.В. Гарагонич

Підпис доктора юридичних наук Гарагонича О.В., засвідчую:

